

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО ПЛЮРАЛІЗМУ ЗМІ: ВІДОБРАЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ДОТРИМАННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Павло Присяжний

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, Львів, Україна,
e-mail: ppm.diego@gmail.com*

Різносторонньо проаналізовано документи Ради Європи (декларації, рекомендації, конвенції) щодо сприяння плюралізму в засобах масової інформації а також прозорості власності та їх відображенню в базовому українському інформаційному законодавстві. Розглянуто окремі аспекти дотримання європейських стандартів у практиці національної друкованої періодики, телебачення, радіомовлення, нових електронних медіа. Визначено шляхи утвердження правових стандартів РЄ щодо плюралізму і прозорості власності в українському інформаційному просторі.

Ключові слова: правові стандарти ЗМІ Ради Європи, плюралізм, прозорість ЗМІ, свобода слова, інформаційне законодавство України, нові медіа, концентрація власності, інформаційна політика, друковані ЗМІ, телебачення, радіомовлення.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Триває складний і неоднозначний процес приведення українського законодавства до європейських стандартів. Він, з одного боку, викликаний входженням України 1995 року до складу Ради Європи (РЄ) і накладанням зобов'язань, передбачених Статутом цієї регіональної міжнародної міжурядової організації, яка є вторинним суб'єктом міжнародного публічного права. З іншого боку, Україна задекларувала бажання увійти у статусі рівноправного члена до складу Європейського Союзу (ЄС) (Постанова Верховної Ради України “Про основні напрями зовнішньої політики України”, 1993 р.) і тому у жовтні того року в Києві було відкрито Представництво Комісії Європейських Співтовариств в Україні. Для того, щоб підписати Договір про Асоціацію з ЄС, Україна зобов'язалася виконувати План дій ЄС, який включає низку політичних, економічних, правових та інших вимог, в тому числі приведення українського законодавства в сфері масових комунікацій до європейських стандартів і бездоганного виконання Конвенції Ради Європи про захист прав людини та основних свобод (від 4 листопада 1950 р.), стаття 10 якої проголошує, що “кожен має право вільно висловлювати свою думку. Це право включає свободу дотримуватися своєї думки і свободу одержувати і поширювати інформацію та ідеї без жодного втручання з боку державних установ та незалежно від державних кордонів” [8, с. 10] (переклад власний із російського офіційного відповідника. – П. П.). Втілення цих засадничих положень статті 10-ї вимагає послідовного і наполегливого розроблення та імплементації низку важли-

вих аспектів в українське законодавства, які сприяють повноцінному функціонуванню засобів масової інформації в демократичному суспільстві, серед яких важливе місце належить **плюралізму**, (тобто багатоманітності), який є “одним із фундаментальних принципів устрою правового суспільства, що стверджує правомірність багатоманітності суб’єктів економічного, політичного та культурного життя суспільства” [13, с. 545].

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання проблеми. Загальні питання політики Ради Європи щодо засобів масової інформації порушувалися у низці помітних праць українських науковців. Зокрема, С. А. Макаренко у монографії “Міжнародні інформаційні відносини” систематизував концепції інформаційної політики Ради Європи та Європейського Союзу, інших міжнародних та неурядових інституцій, окресливши політичні імперативи в галузі інформації та комунікацій [7]. Л. В. Губерський значну частину свого монографічного дослідження присвятив питанню співробітництва Ради Європи та України у сфері інформаційної політики та визначив нові тенденції і перспективи масових комунікацій України в контексті процесів європейської інтеграції [1]. В окремих дослідженнях конкретизовані деякі аспекти правової діяльності Ради Європи, яка є визначальною у розвитку європейського законодавства і спрямована на гармонізацію та вдосконалення правових систем держав-членів на основі спільних стандартів. Я. Прихода, приміром, розкриває окремі віхи послідовної політики Ради Європи щодо ЗМІ у напрямі творення єдиного інформаційного європейського простору, але із збереженням національних культурних особливостей кожної країни. Вона аналізує рішення перших шести Європейських конференцій міністрів, які відповідають за ЗМІ і ухвалюють важливі стратегічні пропозиції та визначають орієнтири подальшої роботи Ради Європи [2]. О. Кузнецова у своїй статті наголошує на потребі стимулювання плюралізму в українських ЗМІ, виходячи із конституційних положень та Рекомендації № R(99)1 “Про заходи щодо сприяння плюралізму в ЗМІ” Комітету Міністрів Ради Європи від 19 січня 1999 року. Автор торкається також структури “Пояснювальної записки до Рекомендації” і підкреслює особливу місію плюралізму в ЗМІ у формуванні інформаційної культури суспільства [2]. Деяких аспектів плюралізму у документах Ради Європи торкаються автори статті Н. М. Ільченко та Л. О. Безугла, вміщеній в електронному ресурсі [5].

У публікації окреслено завдання різнобічного аналізу документів Ради Європи щодо сприяння плюралізму в ЗМІ і відображення їх в українському законодавстві. Тому метою є окреслити стан дотримання європейських стандартів щодо плюралізму в практиці української друкованої періодики, телебачення, радіомовлення, нових електронних медіа.

Діяльність Ради Європи спрямована на “досягнення більшого єднання між її членами для збереження і втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням, а також сприяння їхньому економічному та соціальному прогресу” [14, с.135]. Це статутне положення досягається різними шляхами, у тому числі через вироблення двох типів правових інструментів – конвенцій та рекомендацій. Конвенції РЄ – це міжнародні правові документи зобов’язуючого характеру, які приймаються в результаті обговорення та погоджень з участю основних органів РЄ – Комітету міністрів та Парламентської асамблеї. Вони передбачають, насамперед, сприяння міжнародному

співробітництву та вироблення загальних правових стандартів. Держава, що підписує і ратифікує конвенції, **зобов'язана** дотримуватися їх положень та впроваджувати їх до національних законодавчих актів. У системі РЄ існують контролюючі та моніторингові механізми щодо функціонування конвенцій. Велике значення мають і Рекомендації Комітету міністрів, які ухвалюються для держав-членів після вироблення “загальної політики” у якійсь галузі і які не потребують врегулювання через конвенції. Вони, на відміну від конвенцій, *не є зобов'язуючими*, хоча Статут РЄ передбачає звернення Комітету міністрів із запитом до держав-членів про вжиття відповідних заходів виходячи із рекомендацій.¹

Вищезначені правові документи прийнято вважати стандартами Ради Європи, тобто нормою, зразком, еталоном, за якими треба вибудовувати національні законодавства з метою раціональнішої організації внутрі- та міждержавного життя. Такі “європейські мірила” з'являються в результаті добровільного погодження, адже приналежність до РЄ, ООН чи Європейського Союзу спонукають до спільних дій у всіх без винятку напрямках політичного, суспільно-економічного, культурного життя. Це стосується також і доволі розгалуженої сфери засобів масової інформації. Будучи національними за означенням, у кожній зокрема взятій країні, ЗМІ *de jure*, і *de facto* зобов'язані дотримуватися міжнародних норм у своїй діяльності, що впливає із статусу держави, яка увіходить як повноправний член до ряду європейських і трансконтинентальних організацій і задекларувала своє бажання приєднатися до Європейського Союзу.

Характерною ознакою демократичності функціонування ЗМІ є дотримання принципу плюралізму. РЄ постійно у різних формах наголошує на необхідності плюралістичного змісту ЗМІ. У Рекомендації № R(99)1 Комітету міністрів РЄ “Про заходи щодо сприяння плюралізму в ЗМІ” від 19 січня 1999 року підкреслюється, що така вимога продиктована статтею 10-ю Європейської конвенції з прав людини, у якій гарантується свобода вираження поглядів та інформації, а також принципами, що містяться у деклараціях і резолюціях, ухвалених на 3-й, 4-й, 5-й конференціях міністрів з питань політики в галузі ЗМІ та у Рекомендації Комітету міністрів № R(94)13 “Про заходи щодо сприяння прозорості ЗМІ” від 22 листопада 1994 року. З метою сприяння плюралізму Комітет міністрів рекомендує урядам держав-членів проаналізувати заходи, окреслені в цьому документі і в пояснювальній записці до нього, щодо їх включення до національного законодавства і запровадження їх на практиці. Важливою є і вимога щодо системного оцінювання ефективності заходів, спрямованих на розвиток плюралізму та механізмів, які протидіють концентрації ЗМІ [12, с. 57]. У пояснювальній записці до цієї Рекомендації з'ясовується саме поняття “плюралізм у ЗМІ”, яке “слід розуміти як розмаїття продукції ЗМІ (що як звичайно називається структурним плюралізмом) і різноманітність типів і змісту (поглядів і думок), які подаються громадськості” [10, с. 1]. Таким чином, як переконує нас у цьому документ, структурний/кількісний, так і якісний аспекти є основними в розумінні плюралізму ЗМІ. Далі автори записки підкреслюють, що концепція плюралізму складається з двох основних характеристик: політичного

¹ Див. докладніше: Статут Ради Європи, Глави IV і V // Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес, Право Ради Європи. – К. : К.І.С., 2007. – С. 137–143.

плюралізму, який в інтересах демократії диктує потребу представлення широкого діапазону політичних поглядів і точок зору в ЗМІ, і культурного плюралізму, який відображає потребу в багатоманітності культур і передачі цього розмаїття в суспільстві засобами масової інформації. Найголовнішою метою цього, попередніх і наступних документів РЄ є розроблення національних правил захисту плюралізму і обмеження концентрації власності в одних руках. У III-му розділі пояснювальної записки “Зміст засобів масової інформації” стверджується, що розмаїття власників сприяє розмаїттю продукції за умови, якщо не заохочується консолідація чи бажання розділити видавничий зміст між власниками конкуруючої продукції. Далі ж зауважується, що обмеження у власності не є гарантією різноманітності продукції. Тому цілком закономірно виникає потреба плекання, захисту і відображення в національному законодавстві основного принципу – принципу редакційної незалежності ЗМІ [10, с. 3]. Серед заходів, що сприяють плюралізму в ЗМІ, систематизованих у додатку до Рекомендації № R(99)1, є пропозиції щодо забезпечення достатньої кількості джерел інформації до послуг органів преси задля їхнього плюралістичного наповнення, розвитку громадської служби мовлення і впровадження прямих або непрямих схем фінансової підтримки як друкованих ЗМІ, так і органів мовлення, зокрема на регіональному та місцевому рівнях, стимулювання наукових досліджень сфери концентрації і плюралізму ЗМІ тощо [12, с. 59].

Етапну роль у розвитку і утвердженні плюралізму в ЗМІ виконали рішення 7-ї Міністерської Конференції РЄ з питань інформаційної політики, яка проходила у Києві 10–11 березня 2005 року. Серед прийнятих текстів (МСМ (2005) окреме місце відведене Резолюції № 2 “Культурна різноманітність та плюралізм медіа у період глобалізації”. Вже вкотре у цьому документі наголошувалося на важливості плюралізму медіа та редакційної незалежності для повної реалізації свободи вираження та інформації в демократичному суспільстві, підкреслювалася необхідність прозорості у медіа-секторі, включно з прозорістю власності, важливість моніторингу медіа концентрації на національному та європейському рівнях, з огляду на специфіку кожної країни підкреслювалася важливість прийняття певних регулятивних правил для захисту плюралізму та різноманітності в медіа як додатку до загального антимонопольного законодавства [12, с. 82].

Інституції Ради Європи відкривають перед українськими законодавцями широке поле для впровадження демократичних стандартів ЗМІ у національні правові акти. Декларації, конвенції, рекомендації, резолюції містять вивірені орієнтири конкретних дій, спрямованих на узаконення плюралізму в ЗМІ і забезпечення його у практиці масової комунікації. Тому дуже важливим є питання дотримання, відображення європейських стандартів ЗМІ в українському законодавстві.

Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” (16 листопада 1992 р.) не містить жодної прямої вказівки на плюралізм, хоча стаття 2 “Свобода діяльності друкованих засобів масової інформації” відкриває перед редакціями друкованих ЗМІ можливість утверджувати цей принцип у своїй практичній діяльності. У ній стверджується, що “Свобода слова і вільне вираження у друкованій формі своїх поглядів і переконань гарантуються Конституцією України і відповідно

до цього Закону означають право кожного громадянина вільно і незалежно шукати, одержувати, фіксувати, зберігати, використовувати та поширювати будь-яку відкриту за режимом доступу інформацію за допомогою друкованих засобів масової інформації (Частина перша статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом від 11.05.2004 N 1703-IV) [6, с. 73].

Таке тлумачення свободи слова і вільного вираження з наступною констатацією, що “друковані засоби масової інформації є вільними” спонукає і дозволяє журналістам на сторінках своїх видань вести збалансовану тематичну політику, розкривати розмаїття суспільного, політичного і культурного життя.

У вищезначеному базовому законі передбачені також інші непрямі тлумачення плюралізму у частині регулювання власності ЗМІ, що виражається введенням обмеження. Стаття 10 розділу II “Організація діяльності друкованих засобів масової інформації” проголошує: “Монополізація загальнодержавних і регіональних громадсько-політичних засобів масової інформації в Україні не допускається.

Фізична або юридична особа не може бути засновником (співзасновником) чи контролювати більше 5 відсотків таких видань” [6, с. 75]. Загальність, декларативність цього положення потребує деталізації у відповідних підзаконних актах.

Більш конкретні положення щодо плюралізму відображені в Законі України “Про телебачення і радіомовлення” (21 грудня 1993 р.). У статті 4 “Основні принципи державної політики у сфері телебачення і радіомовлення” законодавець зобов’язує державу встановлювати дієві обмеження щодо монополізації телерадіоорганізацій промислово-фінансовими, політичними та іншими групами чи окремими особами, а також гарантувати захист телерадіоорганізацій від фінансового і політичного тиску з боку фінансово-політичних груп та органів державної влади і органів місцевого самоврядування. Стверджується, що держава всіма можливими законними засобами забезпечує ідеологічний та політичний плюралізм у сфері аудіовізуальних засобів масової інформації [6, с. 90–91].

У цьому документі навіть розкривається дозування проблематики. Приміром, на телеорганізації накладається зобов’язання в інформаційних блоках подавати інформацію про офіційно оприлюднену в будь-який спосіб позицію всіх представлених в органах влади політичних сил (стаття 6), визначається основа програмної концепції мовлення телерадіоорганізацій, у якій повинні бути представлені інформаційно-аналітичні та публіцистичні, культурно-мистецькі, науково-просвітницькі та розважальні передачі (стаття 28). Закон “Про телебачення і радіомовлення” також передбачає і право телеглядачів і радіослухачів впливати на змістовий плюралізм відповідних програм або передач (стаття 61) [6, с. 91; с. 102; с. 116].

Деякі аспекти щодо плюралізму ЗМІ простежуємо і в Законі України “Про державну підтримку засобів масової інформації” (23 вересня 1997 р.). Зокрема, дуже важливою є констатація, що засоби масової інформації та підприємства різних форм власності, які забезпечують інформаційну діяльність, є рівноправними. Теза про те, що “монополізація ринків у сфері інформаційної діяльності не допускається” [6, с. 143], повинна б сприяти утвердженню бажаного розмаїття в інформаційному просторі України.

Рекомендація Ради Європи № R(99)1 “Про заходи щодо сприяння плюралізму в ЗМІ” передбачає впровадження прямих або непрямих схем фінансової підтримки як друкованих ЗМІ, так і органів мовлення, зокрема на регіональному та місцевому рівнях з метою забезпечення плюралізму та різноманітності ЗМІ. Зауважимо, що ця норма сповна відображена в статтях 7-й і 8-й Закону “Про державну підтримку засобів масової інформації” [6, с. 142–145].

Окремі аспекти плюралізму в ЗМІ відображені і в Законах України “Про вибори народних депутатів України” (25 березня 2004 р.), “Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (6 квітня 2004 р.), “Про вибори Президента України” (8 грудня 2004 р.) в частині дотримання принципу рівних умов під час передвиборної агітації з використанням засобів масової інформації усіх форм власності.

Рада Європи здійснює постійний моніторинг трансформацій у суспільному житті, а також у законодавстві України щодо запровадження і дотримання європейських стандартів у засобах масової інформації. Четвертого жовтня 2010 року Парламентська Асамблея РЄ ухвалила Резолюцію 1755 (2010) “Функціонування демократичних інституцій в Україні, у якій між іншими зауважено: “Свобода і плюралізм засобів масової інформації є наріжними каменями демократії. Тому Асамблея глибоко стурбована останніми подіями, які можуть підірвати ці принципи. Вона закликає владу вжити всі необхідні заходи для захисту свободи та плюралізму засобів масової інформації в Україні, а також утриматися від будь-яких спроб контролювати, прямо чи опосередковано, зміст новин загальнонаціональних засобів масової інформації” [11].

Прикро, що таке твердження з’явилося через п’ять років після ухвалення рішень 7-ї Міністерської конференції з питань інформаційної політики, яка відбулася у Києві 10–11 березня 2005 р. і ухвалила з-поміж інших документів Резолюцію №2 “Культурна різноманітність та плюралізм медіа у період глобалізації” та конкретизований план дій, друга підтема якого стосувалася власне збереження і розвитку культурної різноманітності та плюралізму медіа під сучасну пору. Тобто ставилися перед країнами-членами РЄ недвозначні завдання перегляду чинного законодавства в сфері ЗМІ і дотримання його в державно-політичному житті. Вони, на жаль, не були сповна реалізовані на практиці.

Між тим європейські структури послідовно і цілеспрямовано діють у плані якнайефективнішого впровадження апробованих демократичних стандартів ЗМІ в рамках, приміром, спільного проекту ЄС та РЄ “Сприяння європейським стандартам в українському медійному середовищі”. Під егідою цих структур 13 жовтня 2012 року відбулася конференція на тему “Забезпечення плюралізму ЗМІ в Україні”, на якій було підсумовано зроблене і окреслено практичні заходи для функціонування плюралізму в контексті українського інформаційного сьогодення.

Моніторинг щодо дотримання європейських стандартів ЗМІ посилюється у періоди перманентної суспільної напруги. Делегація Парламентської Асамблеї Ради Європи у вересні 2012 р. після зустрічей з представниками провідних політичних партій, центральної виборчої комісії та громадянського суспільства оголосила Комюніке, у якому закликала державне керівництво України та власників громадських та при-

ватних ЗМІ, особливо телебачення, до більшого плюралізму та рівноваги поглядів під час виборчої кампанії до Верховної Ради. Від імені делегації її голова Андреас Гросс висловив глибоке занепокоєння з приводу законопроекту про криміналізацію наклепу і закликав парламент врахувати негативну оцінку експертів Ради Європи перед його остаточним схваленням¹ [9].

Прикрою була і констатація високих чиновників у жовтні 2012 року про те, що на українському телебаченні відсутній політичний плюралізм під час виборчої кампанії. У спільній заяві високого представника Європейського Союзу з питань зовнішніх відносин та політики безпеки Кетрін Ештон і єврокомісара із розширення та європейської політики сусідства Штефана Фюля зазначалося:

“Істотний брак політичного плюралізму на телебаченні викликає значне занепокоєння, він вимагає негайних дій, які визначають чіткі процедури, яких мають дотримуватися ЗМІ для збалансованого висвітлення виборчого процесу” [4]. Високі європейські чиновники висловили думку про потребу в інституції, яка б мала повноваження стежити за дотриманням європейських стандартів щодо ЗМІ під час виборчих кампаній. Хоча тут треба зауважити, що з боку держави такий контроль мали б здійснювати Міністерство юстиції України, Державний Комітет телебачення і радіомовлення, а з боку суспільно-громадських інституцій – Національна Спілка журналістів, Програма правового захисту та освіти ЗМІ IREX Про-Медіа, Інститут медіа-права.

До речі, чимало зусиль для запровадження європейських стандартів ЗМІ докладає Інститут медіа-права. Про це свідчать зокрема дослідження, виконані на замовлення Організації з безпеки і співробітництва в Європі в рамках проекту “Подальше вдосконалення законодавства України у сфері мас-медіа”, що фінансується урядом Королівства Данія. Директор Інституту Тарас Шевченко простежує, приміром, генезу Законопроекту “Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості відносин власності стосовно засобів масової інформації” від часу прийняття ПАРЄ Резолюції 1466 (2005) 5 жовтня 2005 року “Про виконання обов’язків та зобов’язань Україною”, у якій, виходячи з принципу плюралізму демократії, вимагалось від органів влади гарантувати прозорість власності на ЗМІ, через прийняття Указу Президента України від 20 січня 2006 р. “Про план заходів із виконання обов’язків і зобов’язань України, що впливають з її членства в Раді Європи”, до офіційного внесення остаточного тексту законопроекту до Верховної Ради України 17 листопада 2006 року [3, с. 37].

Від того часу закон не був прийнятий. Лише 20 лютого 2013 р. Кабінет Міністрів України запропонував ще раз внести зміни в чинні закони, що регулюють діяльність ЗМІ, погодивши їх з рекомендаціями ПАРЄ щодо гарантування прозорості власності на ЗМІ. На прикладі проходження даного законопроекту простежується дуже виразна тенденція щодо корумпованості владних українських структур, їх зв’язку і залежності від фінансово-олігархічних кланів, які контролюють майже весь ринок інформації в Україні. З іншого боку, стає очевидним і зрозумілим занепокоєння пан’європейських структур, високопосадовців ЄС та РЄ, інститутів громадянського суспільства в Україні станом демократії і тісно пов’язаних з нею свободою слова, ЗМІ і вираження,

¹ Цей законопроект був відхилений Верховною Радою України

а також плюралізмом як визначальним чинником цивілізованого функціонування ЗМІ у суспільстві.

Отже, правові стандарти РЄ щодо плюралізму знаходять своє відображення в українському законодавстві. Низка положень декларацій, резолюцій, рекомендацій Парламентської асамблеї, Комітету міністрів Ради Європи щодо ЗМІ прямо чи опосередковано відображені в законах, прийнятих Верховною Радою України. Це дає змогу стверджувати, що всі вони сукупно створюють благодатне, сприятливе правове поле для функціонування засобів масової інформації. Між тим є справедливою критика контролюючих інституцій громадянського суспільства, міжнародних моніторингових організацій та установ, високих посадовців ЄС та РЄ щодо запровадження принципів плюралізму ЗМІ на законодавчому рівні, а також у інформаційному просторі України. На жаль, не зафіксовано оперативних спроб українських урядових структур, законодавців щодо внесення змін і доповнень до вже прийнятих законодавчих актів чи розроблення нових одразу після появи документів РЄ, які стосуються плюралізму та прозорості. Реагування на національному рівні на декларації і рекомендації РЄ є недостатнім, процес уведення їх положень позначається необґрунтованою вибірковістю і вимагає більшої активізації на урядовому і законодавчому рівнях.

З метою досягнення збалансованої багатоманітності в структурі національних ЗМІ беруть до уваги сучасні тенденції розповсюдження інформації, особливо через мережу Інтернет, зона впливу якого неухильно розширюється, і впроваджувати позорі нормативи функціонування таких ЗМІ для уникнення концентрації власності, що є одним із стримуючих чинників демократичних процесів у суспільстві. За аналогією до вже існуючого законодавства треба розробити та ухвалити базовий Закон України “Про нові медіа”, а також легітимізувати на законодавчому рівні електронні версії друкованих ЗМІ, телебачення і радіомовлення.

З метою досягнення належного рівня змістового плюралізму треба залучати важелі впливу на редакційну діяльність інститутів громадянського суспільства: громадських організацій, комітетів, професійних творчих спілок, асоціацій, рад тощо. У цей процес повинні бути включені і такі ресурси, що закладені у дотриманні Кодексів журналістської етики і моралі, які, як відомо, діють на національному та міжнародному рівнях.

Список використаної літератури

1. Губерський Л. В. Інформаційна політика України. Європейський контекст/ Л. В. Губерський. – К., 2007.
2. Вісник Львівського університету. Серія: журналістика. – Вип. 21. Львів. – 2001. – 571 с.
3. Експертні оцінки законопроектів, що регулюють сферу мас-медіа в Україні, Інститут Медіа Права. – К., 2008. – 58 с.
4. Європа вимагає повернути плюралізм на українське ТБ – Коментарі // Режим допуску : ua.comments.ua/politics/185442-yevgora-vimagaie-povernuti.html
5. Льченко Н.М. / Регулювання діяльності засобів масової інформації: Міжнародні принципи та європейський досвід [Електронний ресурс] / Н. М. Льченко, Л. О. Безугла // Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/5/01.pdf>

6. Інформаційне законодавство України (станом на 1 вересня 2008 року) / [за ред. Тараса Шевченка, Тетяни Олексіюк; упорядник. – Т. Г. Бондаренко]. – К., 2008. – 356 с.
7. *Макаренко С. А.* Міжнародні інформаційні відносини / С. А. Макаренко : монографія. – К. : Наша культура і наука, 2002. – 452 с.
8. Обращения в Европейский Суд по правам человека: руководство для журналистов / под ред. Г. В. Винокурова, А. Г. Рихтера, В. В. Чернышова. – М. : Институт проблем информационного права, 2004. – 607 с. – (Журналистика и право; Вып.45).
9. ПАРС закликає Україну до плюралізму в ЗМІ // Режим доступу : www.polradio.pl/5/38/Artykul/113361
10. Пояснительная записка к Рекомендации №R(99)1 по мерам, способствующим плюрализму СМИ // Законодательство и практика средств массовой информации: Тематическое приложение. Вып. 6–7, 8. – Москва. – 1999. – С. 1–4, с. 1–2.
11. Резолюція 1755 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи “Функціонування демократичних інституцій в Україні”. Ухвалена в Страсбурзі (Французька Республіка) 4 жовтня 2010 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу // <http://zakon.nau.ua/print/?ff=5&fs=10&uid=1014.7154.0&type=0>
12. Стандарти Ради Європи у сфері медіа / Законодавчий бюлетень: IREX U-Media. – К., 2005. – 86 с.
13. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тис. слів і словосполучень / Уклали: О. І. Скопченко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.
14. Флоренц Бенуа-Ромер. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес / Пер. з англійської. – К. : К.І.С., 2007. – 232 с.

Стаття надійшла до редколегії 11.02.13

Прийнята до друку 23. 02.13

LEGAL STANDARDS OF ADVICE OF EUROPEY IN RELATION TO PLURALISM OF MASS-MEDIA: A REFLECTION IN UKRAINIAN LEGISLATION AND OBSERVANCE IN NATIONAL INFORMATIVE SPACE

Pavlo Prisyazhnyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
Sichovykh Striltsiv Str., 19, Lviv, Ukraine,
e-mail: ppm.diego@gmail.com*

The documents of Advice of Europe (declarations, recommendations, conventions) are scalene analysed, which assist pluralism in mass and also transparency of property medias and their reflection in the base Ukrainian informative legislation. The separate aspects of observance of the European standards are considered in practice of national periodicals, television, broadcast, new electronic medias. The ways of claim of legal standards are determined this in relation to pluralism and transparency of property in Ukrainian informative space.

Key words: legal standards of mass-media of Advice of Europe, pluralism, transparency of mass-media, freedom of speech, informative legislation of Ukraine, new medias, concentration of property, informative policy, printing mass-media, television, broadcast.

**ПРАВОВЫЕ СТАНДАРТЫ СОВЕТА ЕВРОПЫ
ОТНОСИТЕЛЬНО ПЛЮРАЛИЗМА СМИ:
ОТОБРАЖЕНИЕ В УКРАИНСКОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ
И СОБЛЮДЕНИЕ В НАЦИОНАЛЬНОМ ИНФОРМАЦИОННОМ
ПРОСТРАНСТВЕ**

Павел Присяжный

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, Львов, Украина,
e-mail: ppm.diego@gmail.com*

Разносторонне проанализированы документы Совета Европы (декларации, рекомендации, конвенции), которые содействуют плюрализму в средствах массовой информации, а также прозрачности собственности и их отображению в базовом украинском информационном законодательстве. Рассмотрены отдельные аспекты соблюдения европейских стандартов в практике национальной периодики, телевидения, радиовещания, новых электронных медиа. Определяются пути утверждения правовых стандартов СЕ относительно плюрализма и прозрачности собственности в украинском информационном пространстве.

Ключевые слова: правовые стандарты СМИ Совета Европы, плюрализм, прозрачность СМИ, свобода слова, информационное законодательство Украины, новые медиа, концентрация собственности, информационная политика, печатные СМИ, телевидение, радиовещание.